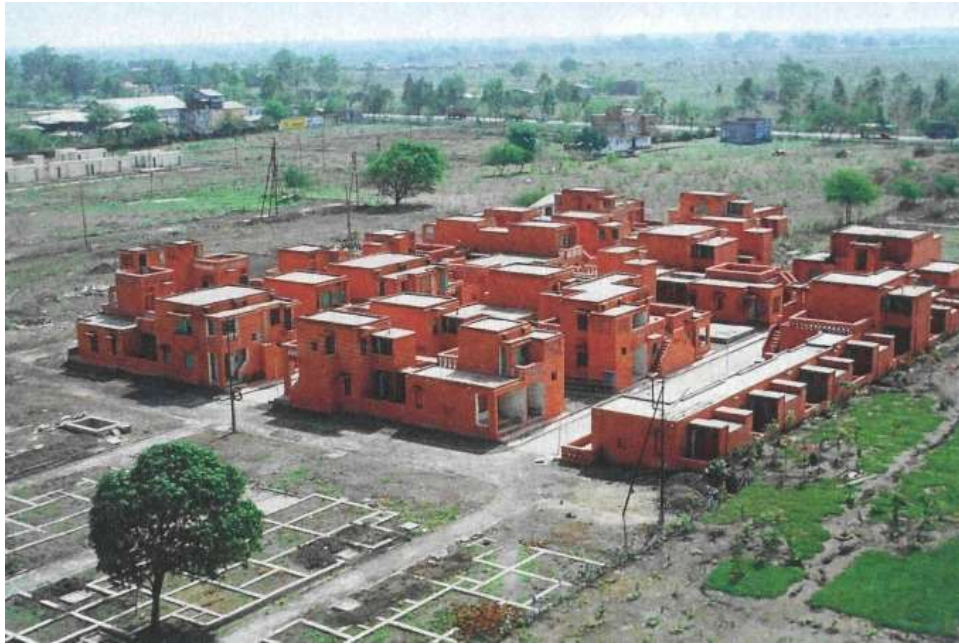

CALL FOR ABSTRACTS

OASE #123 Onvoltooidheid

Sebastiaan Loosen, Hans Teerds, Tom Avermaete (red.)

Balkrishna Doshi/Vastu-Shilpa Foundation, Aranya demonstratiewoningen en omliggend sites-and-services project, Indore, c. 1989.
/ AgwA srl civile en Architecten Jan de Vylder Inge Winck, Chapex, Charleroi, 2022.

Onvoltooidheid

In de gangbare modus operandi van architectuur wordt al dan niet impliciet, bewust of onbewust, met een idee van 'voltooidheid' gewerkt. Bij oplevering wordt een project als 'klaar' beschouwd, de gebouwde realiteit stemt op dat moment overeen met het door de architect uitgedachte ontwerp, en de volgende fase van het gebruik en de toe-eigening van die gebouwde realiteit kan starten. Vaak vormen de documentatie en fotografie van dat moment de referentiebeelden waarop zowel vaktijdschriften als latere oeuverecatalogi en geschiedenisboeken op terugvallen om het project te vatten nog voor de tand des tijds de kans heeft gekregen het in haar essentie aan te tasten.

Zowel de geschiedenis als de hedendaagse architectuurpraktijk bevat echter ook talrijke voorbeelden die niet alleen architectuur als een onvoltooid proces zien, maar ook bewust een onvoltooid architectuur nastreven, waar één of andere notie van 'onvoltooidheid' intentioneel ingezet wordt tijdens het ontwerpproces als een kwalitatief deel van het project. Je zou kunnen zeggen dat de projecten vanuit een hedendaagse stedenbouwkundige attitude worden benaderd. In de stedenbouw is het proces van ontwerp en planning tot uitvoering veelal langer in de tijd uitgestrekt, waardoor 'onafheid' een integrale conditie van het werk zelf is en vaak deel van de ontwerpattitude wordt. In dit nummer van OASE willen we graag de dimensie van intentionele onvoltooidheid in de architectuur in haar verschillende vormen bevragen.

Het meest gekende en tot de verbeelding sprekende voorbeeld is Elementals ontwerp voor Iquique, Chili (2003), waar het bureau bewust 'halve goede huizen' ontwierp met de bedoeling dat bewoners de andere helft verder aanvulden. Dit project gaat terug op een lange geschiedenis van allerhande pogingen – succesvol en minder succesvol – om in uitdagende contexten met sterk budgettaire restricties een bewust 'onvoltooid' architectuur te bouwen, en op de verdere afwerking ervan door de gebruikers of andere actoren te speculeren. Vooral met de uitdagingen in het zogenaamde 'globale zuiden' in gedachten, werden door architecten en beleidsmakers een reeks paradigma's gelanceerd: 'aided self-help', 'incremental housing', 'core housing', 'sites-and-services', enz. Er werd ontwerpmatig bewust onder de Existenzminimumgrens gedoken om aan de hand van een onvoltooid architectuur inventief de inventiviteit van de bewoners en allerhande andere actoren aan te boren.

Dergelijke projecten die onvoltooidheid in de meest expliciete dimensie omarmen, dagen vaak onze gevestigde waarden uit van wat een plan, auteur, referentiefoto, of zelfs wat een project tout court is. Misschien daarom staan ze weinig centraal in de canon. Maar onvoltooidheid wordt ook op minder radicale manieren bewust tot inzet van een ontwerp gemaakt, vaak in respons tot economische of andere condities die de ontwerper uitdagen met een andere attitude architectuur te benaderen. De vraag naar de plaats van onvoltooidheid in architectuur laat zich dan ook op subtielere manieren stellen en raakt indirect aan heel wat hedendaagse debatten.

Niet in het minst wijst het op de rol van de gebruiker in de architectuur. Hoe kan deze doorheen de hele levensduur van een project, van ontwerp tot afbraak, tot een productieve mede-actor in het architectuurbedrijf gemaakt worden? Architectuur als onvoltooid gegeven stelt ook automatisch de vraag naar de zorg en het onderhoud van onze architectuur. Hoe kan een ontwerp op de toekomstige zorg voor de gebouwde omgeving anticiperen? En hoe past een architectuurpraktijk vandaag de dag zich aan aan een doorlopende vraag naar zorg in plaats van een eenmalige vraag naar een project?

In de nasleep van de economische en financiële crisis, stelde OASE in 2011 reeds de vraag naar het onvoorzien in architectuur en hoe onzekerheid productief aangewend kan worden (OASE #85). Vele architecten in de naoorlogse periode, van Yona Friedman tot John Habraken, probeerden vrijheidsgraden voor gebruikers in hun ontwerpen in te bouwen, door het gebruik van modulaire systemen of te differentiëren tussen de 'dragers' en de 'mensen'. In 2016 werd onder de noemer 'sociale poëtica' (OASE #96) de gebruiker nog centraler gezet, en werd er een spectrum aan praktijken geschetst die de traditionele scheiding tussen ontwerp en gebruik ter discussie stellen en als een productief spanningsveld herdefiniëren. Tenslotte werd in OASE 113 het auteurschap ter discussie gebracht in een context waarin cooperatie en co-creatie tot het ethos van de ontwerppraktijk gaat behoren.

Hierop verder bouwend, wordt in het hier voorgestelde nummer de klemtoon gelegd op de rol van onvoltooidheid in de architectuur. **In welke historische voorbeelden en hedendaagse praktijkervaringen wordt onvoltooidheid intentioneel en ontwerpmatig tot inzet van architectuur gemaakt, gecultiveerd en productief gemaakt?**

Voor dit nummer zijn we op zoek naar bijdragen die de verschillende dimensies van 'onvoltooidheid' bevragen. We denken dan niet alleen vormen van materiële onvoltooidheid, waar dragende structuren uitnodigen om op verder te bouwen, of zelfs vereisen dat er op verder gebouwd wordt. Het kan ook gaan om een typologische onvoltooidheid, waar de voorgestelde typologie bewust slechts als beginpunt wordt beschouwd in een veel langere levensduur, en de aanzet kan zijn voor vele mogelijke evoluties. Het kan even goed gaan om een economische onvoltooidheid, waar bv. een geplande maar onzekere gefaseerde budgetallocatie direct weerspiegeld wordt in het ontwerp en haar mogelijke toekomst. Of een sociale onvoltooidheid, waar de impact van een project op een sociaal weefsel mee in rekening gebracht wordt en gemeenschapsvorming deel van het project wordt. Ook vormen van politieke onvoltooidheid kunnen in het ontwerpproces ingebed worden, waar ontwerpkeuzes onderwerp worden van beslissingsprocessen die de burgers betrekken, of waar de 'commons' actief tot inzet van een project gemaakt worden. In sommige gevallen kan het ook gaan om een esthetische onvoltooidheid, waar bewust een open esthetiek gehanteerd wordt die de gebruiker uitnodigt om zelf bij te dragen en verder te bouwen aan het project. Even goed kan men denken aan een ecologische onvoltooidheid, waar de natuur vrij spel gegeven wordt en integraal deel van het project wordt.

Voor dit nummer zijn we op zoek naar 3 types bijdragen die onderzoeken hoe in deze en andere dimensies, onvoltooidheid intentioneel en ontwerpmatig ingezet wordt om tot een kwalitatieve architectuur te komen.

1. **Historische of theoretische essays** (c. 2500-3000 woorden) die, door middel van een duidelijk afgebakende invalshoek, kwalificeren hoe architecten zich ten opzichte van de onvoltooidheid verhouden, of hoe kwesties van onvoltooidheid bestaande noties van architectuur en auteurschap uitdagen. Voorstel via een abstract van 300-500 woorden.
2. **Projectbeschrijvingen** (c. 800-1000 woorden) die significante projecten, historisch of hedendaags, analyseren in hoe één of andere vorm van onvoltooidheid bewust ontwerpmatig ingezet wordt als kwaliteit, of hoe de vraag naar onvoltooidheid zich direct of indirect stelt in de hedendaagse architectuurpraktijk. Voorstel via een abstract van 200-300 woorden en minstens één afbeelding.
3. **Visuele essays** (c. 4-6 bladzijden) die proberen de relatie tot onvoltooidheid door middel van fotografie of tekeningen in beeld te brengen, hetzij aan de hand van historische voorbeelden of aan de hand van hedendaagse conceptualisering. Voorstel via voorbeeld-beelden en korte beschrijving van max. 300 woorden.

Heb je een goed idee, een goed voorbeeld, zend dan je abstract of voorbeeld-beelden voor **7 maart 2025**, naar info@oasejournal.nl.